

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU38

Betaltjänstfrågor – några förtydliganden

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om ändringar i betaltjänstlagen. Förslaget innebär vissa förtydliganden i lagen med anledning av att Europeiska kommissionen har ifrågasatt om några artiklar i EU:s andra betaltjänstdirektiv, vilka reglerar bevisbördans placering, har genomförts på ett tillräckligt klart och precist sätt i svensk rätt.

I propositionen behandlas också två tillkännagivanden från riksdagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:202 Betaltjänster – några förtydliganden.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Betaltjänster – några förtydliganden.....	5
Propositionen	5
Utskottets ställningstagande.....	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Betaltjänster – några förtydliganden

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:202.

Stockholm den 19 maj 2022

På finansutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Elisabeth Svantesson (M), Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Martin Ådahl (C), Ali Esbati (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Jakob Forssmed (KD), Björn Wiechel (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Janine Alm Ericson (MP), Boriana Åberg (M) och Mubarik Mohamed Abdirahman (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:202 Betaltjänster – några förtydliganden. Propositionen innehåller förslag om vissa förtydliganden i lagen (2010:751) om betaltjänster (betaltjänstlagen) som rör genomförandet av EU:s andra betaltjänstdirektiv. I propositionen behandlas också två tillkännagivanden från riksdagen (bet. 2019/20:FiU37 punkt 3, rskr. 2019/20:191 och bet. 2020/21:FiU37 punkt 3, rskr. 2020/21:116).

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet, som lämnade förslaget utan erinran.

Utskottets överväganden

Betaltjänster – några förtydliganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i betaltjänstlagen som innebär vissa förtydliganden om bevisbördans placering.

Propositionen

Betaltjänstdirektiven och regleringen av betalningsmarknaden

Ett väl fungerande system för att genomföra betalningar är en grundläggande förutsättning för samhällsekonomi. Hushåll och företag behöver tillgång till betaltjänster som gör det möjligt att betala för varor och tjänster på ett effektivt och säkert sätt. En samlad reglering av betaltjänstverksamhet inom EU skedde första gången genom första betaltjänstdirektivet som antogs i november 2007. Direktivets syfte var att uppnå en mer harmoniserad inre marknad för betaltjänster inom EU och det genomfördes i svensk rätt i huvudsak genom betaltjänstlagen. I november 2015 antogs andra betaltjänstdirektivet. Reglerna i första betaltjänstdirektivet fördes i huvudsak över till andra betaltjänstdirektivet, men därutöver infördes regler i syfte att utveckla marknaden för elektroniska betalningar inom EU och skapa bättre förutsättningar för säkra och effektiva betalningar. Konsumenterna har under de senaste åren ändrat sina betalningsvanor avsevärt. Förutom det växande antalet kortbetalningar har e-handeln och de smarta telefonerna banat väg för nya betalningssätt. En viktig nyhet i andra betaltjänstdirektivet var regler om s.k. betalningsinitieringstjänster. Den som tillhandahåller en sådan tjänst erbjuder en möjlighet att genomföra betalningar genom att leverantören av betalningsinitieringstjänsten får tillgång till betalarens bankuppgifter för att fullfölja en betalning utan att betalaren behöver använda sig av bank eller kreditkort.

Bevisbörda för informationsgivning

I betaltjänstlagen finns bestämmelser om vilken information som ska ges i samband med tillhandahållande och genomförande av betaltjänster. Bestämmelserna tar främst sikte på betaltjänstleverantörers skyldighet att lämna information till, eller göra information tillgänglig för, betaltjänstanvändare. Enligt andra betaltjänstdirektivet ska medlemsstaterna föreskriva att bevisbördan ligger på betaltjänstleverantören när det gäller att visa att denne har uppfyllt de informationskrav som anges i direktivet (artikel 41). Den nämnda regeln i andra betaltjänstdirektivet får enligt regeringen anses ge uttryck för allmänna rättsprinciper som gäller även enligt gällande svensk rätt (se prop. 2017/18:77 s. 185). På motsvarande sätt som i direktivet

bör det dock enligt regeringen komma till uttryck också i betaltjänstlagen. Regeringen föreslår därför att det förtydligas genom en uttrycklig bestämmelse att en betaltjänstleverantör ska kunna styrka att information har lämnats i enlighet med den lagen.

Styrkande av att en betalningstransaktion har godkänts och genomförts korrekt

I betaltjänstlagen finns bestämmelser om genomförande av betalningar. Bestämmelserna reglerar bl.a. godkännande av betalningstransaktioner och betaltjänstanvändares och betaltjänstleverantörers rättigheter och skyldigheter i samband med en betalningstransaktion. Enligt dessa bestämmelser ska en betalningstransaktion betraktas som godkänd om betalaren uttryckligen har lämnat sitt samtycke till att den genomförs.

Regeringen föreslår i propositionen vissa förtydliganden i betaltjänstlagen med anledning av att EU-kommissionen har ifrågasatt om några artiklar i andra betaltjänstdirektivet, vilka reglerar bevisbördans placering, har genomförts på ett tillräckligt klart och precist sätt i svensk rätt. Regeringen föreslår att det genom en uttrycklig bestämmelse i betaltjänstlagen förtydligas att en betaltjänstleverantör ska kunna styrka att en betalare lämnat samtycke till att en betalning genomförs. Det förtydligas också att betaltjänstleverantören ska kunna styrka att en betalningsorder har utförts korrekt. De föreslagna bestämmelserna är tvingande i konsumentförhållanden. Dock ska en betaltjänstleverantör få komma överens med en betaltjänstanvändare som inte är konsument om avvikelser från bestämmelserna om styrkande av att samtycke har lämnats och att en betalningsorder utförts korrekt.

Regeringen har behandlat två tillkännagivanden från riksdagen

Utvärdering av kravet på att betaltjänstleverantörer ska presentera betalningssätt på visst sätt vid e-handel

I betaltjänstlagen ställs krav på att betaltjänstleverantörer ska presentera betalningssätt på ett visst sätt vid e-handel. Om en konsument vid köp av varor eller tjänster online kan välja ett betalningssätt som innebär att en kredit inte lämnas, ska ett sådant betalningssätt visas först. Ett betalningssätt som innebär att en kredit lämnas får inte heller vara förvalt om det finns andra betalningssätt. Ett handlande som strider mot det nya kravet ska anses vara otillbörligt mot konsumenterna vid tillämpning av marknadsföringslagen (2008:486). Kravet trädde i kraft den 1 juli 2020. Riksdagen har gjort ett tillkännagivande till regeringen om att en utvärdering av effekterna av kravet ska vara genomförd senast den 1 juli 2021 (bet. 2019/20:FiU37 punkt 3, rskr. 2019/20:191). Regeringen gav därför den 22 december 2020 Finansinspektionen i uppdrag att, i samverkan med Konsumentverket, följa upp och utvärdera lagstiftningen. Uppdraget redovisades den 1 juli 2021.

Finansinspektionen konstaterar att kravet har tillämpats under en för kort tid för att en uttömmande utvärdering ska kunna göras. Men enligt myndighetens bedömning har kravet bidragit till att minska riskerna för att konsumenter lockas till oöverlagda krediter vid e-handel. Regeringen instämmer i Finansinspektionens bedömning.

Mot den bakgrunden anser regeringen att tillkännagivandet är tillgodosett.

Uppföljning av hur ny lagstiftning fungerar för offentliga utvecklingskreditinstitut

Det unionsrättsliga regelverket om kapitaltäckning för kreditinstitut finns i tillsynsförordningen och kapitaltäckningsdirektivet. I maj 2019 antogs en ny förordning och ett nytt direktiv. Ändringarna i tillsynsförordningen innebär bl.a. att offentliga utvecklingskreditinstitut får undanta vissa typer av exponeringar vid beräkningen av kravet på bruttosoliditet. Det är institutet som ska bedöma om det uppfyller villkoren för undantag. Finansinspektionen kan inom ramen för sin tillsyn ifrågasätta institutets bedömning. Ändringarna i kapitaltäckningsdirektivet innebär bl.a. att Finansinspektionen ska fatta beslut om det särskilda kapitalbaskravet, som gäller utöver kapitalbaskraven i tillsynsförordningen, i form av två institutsspecifika krav som ska motverka dels risken för alltför låg bruttosoliditet, dels andra risker, om vissa förutsättningar är uppfyllda. Ändringarna i kapitaltäckningsdirektivet innebär vidare att det ställs krav på att institut inom ramen för sin riskhantering ska fastställa sitt internt bedömda kapitalbehov till tillfredsställande kapitalbasnivåer. Dessutom ska de behöriga myndigheterna meddela instituten om lämplig nivå på institutens kapitalbas för att t.ex. täcka risker som inte täcks av kapitalbaskraven i tillsynsförordningen, de särskilda kapitalbaskraven och det kombinerade buffertkravet eller kravet på en bruttosoliditetsbuffert. De nya reglerna har i svensk rätt genomförts i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.

Ändringarna i kapitaltäckningsdirektivet – som i svensk rätt trädde i kraft den 28 december 2020 – innehåller emellertid inte några särbestämmelser för offentliga utvecklingskreditinstitut. Riksdagen har gjort ett tillkännagivande om att regeringen noga bör följa upp hur den nya lagstiftningen fungerar för offentliga utvecklingskreditinstitut med beaktande av deras särskilda verksamhet, affärsmodell och ändamål med kreditgivningen (bet. 2020/21:FiU37 punkt 3, rskr. 2020/21:116). Regeringen gav därför den 22 december 2021 Finansinspektionen i uppdrag att redovisa hur tillsynen av de nya kapitaltäckningsreglerna påverkade offentliga utvecklingskreditinstituts affärsmodell och verksamhet. Uppdraget redovisades den 2 mars 2022. Det finns enligt Finansinspektionen bara ett svenskt kreditinstitut som tillämpar bestämmelserna om offentliga utvecklingskreditinstitut i tillsynsförordningen (Kommuninvest i Sverige AB). Finansinspektionen bedömer sammanfattningsvis att ändringarna i kapitaltäckningsregelverket har haft en begränsad påverkan för offentliga utvecklingskreditinstitut. Det beror på att

ändringarna i kapitaltäckningsregelverket ligger i linje med hur Finansinspektionen har tillämpat regelverket sedan den 2 augusti 2014. Den ökade kapitaliseringen hos institutet under de senaste åren till följd av ändringar i kapitaltäckningsregelverket bedöms ha ökat institutets förmåga att stå emot finansiella påfrestningar. I vilken mån kapitaltäckningsregelverket har försvårat eller minskat möjligheten för institutet att förse kommuner med stabil och kostnadseffektiv finansiering är enligt Finansinspektionen svårare att uttala sig om. Såvitt inspektionen kan bedöma tyder dock inget på att ändringarna i kapitaltäckningsregelverket har inneburit någon avgörande begränsning för institutet i detta avseende. Regeringen instämmer i Finansinspektionens bedömning. Regeringen anser att tillkännagivandet mot denna bakgrund är tillgodosett.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:202 Betaltjänster – några förtydliganden:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2010:751) om betaltjänster
dels att 5 kap. 3, 47, 50 och 59 §§ ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 4 kap. 21 a §, och närmast före
4 kap. 21 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

Bevisbörda

21 a §

En betaltjänstleverantör ska kunna styrka att information har lämnats i enlighet med detta kapitel.

5 kap.

3 §²

En betalningstransaktion ska betraktas som godkänd om betalaren uttryckligen har lämnat sitt samtycke till att den genomförs. Samtycket ska lämnas antingen direkt till den kontoförvaltande betaltjänstleverantören eller via betalningsmottagaren eller, i förekommande fall, leverantören av betalningsinitieringstjänsten.

En betaltjänstleverantör ska kunna styrka att ett sådant samtycke har lämnats.

47 §³

Betalarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalaren för att en betalningsorder som betalaren har initierat utförs korrekt.

Betalarens betaltjänstleverantör ansvarar gentemot betalaren för att en betalningsorder som betalaren har initierat utförs korrekt. *Betaltjänstleverantören ska kunna styrka att betalningsordern har utförts korrekt.*

Om betalarens betaltjänstleverantör kan styrka att mottagarens leverantör har tagit emot betalningstransaktionens belopp enligt 40 §, ansvarar mottagarens leverantör gentemot mottagaren för att transaktionen genomförs korrekt.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2018:175.

³ Senaste lydelse 2018:175.

50 §⁴

Betalningsmottagarens betal-tjänstleverantör ansvarar gentemot mottagaren för att betalnings-transaktionens belopp ställs till mottagarens förfogande enligt 42 § och för att en betalningsorder som initierats av eller via mottagaren överförs korrekt till betalarens betal-tjänstleverantör i enlighet med 41 §.

Betalningsmottagarens betal-tjänstleverantör ansvarar gentemot mottagaren för att betalningstrans-aktionens belopp ställs till mot-tagarens förfogande enligt 42 § och för att en betalningsorder som initi-erats av eller via mottagaren över-förs korrekt till betalarens betal-tjänstleverantör i enlighet med 41 §. *Betalningsmottagarens betal-tjänstleverantör ska kunna styrka att betalningsordern har utförts korrekt.*

Om betalningsmottagarens betal-tjänstleverantör har försökt att över-föra en betalningsorder i enlighet med första stycket men misslyckats, ska leverantören så snart som möjligt överföra den berörda betalnings-ordern på nytt till betalarens betal-tjänstleverantör.

Om betalningsmottagarens betal-tjänstleverantör inte har överfört en betalningsorder enligt första stycket, ska betalningstransaktionens belopp valuterats på mottagarens betalkonto senast den dag då beloppet skulle ha valuterats om betalningsordern hade överförts korrekt.

59 §⁵

En betaltjänstleverantör får komma överens med en betaltjänst-användare som inte är konsument om avvikelser från bestämmelserna i 1 § första stycket, 28–30 §§, 35–37 och 47 §§, 48 § första–tredje styckena, 49–53 §§ och 54 § första stycket.

En betaltjänstleverantör får komma överens med en betaltjänst-användare som inte är konsument om avvikelser från bestämmelserna i 1 § första stycket, 3 § *andra stycket*, 28–30 §§, 35–37 och 47 §§, 48 § första–tredje styckena, 49–53 §§ och 54 § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

⁴ Senaste lydelse 2018:175.

⁵ Senaste lydelse 2018:175.